

L'independentisme remunta el riu

JORDI PLAY

CiU es manté com a partit fort a les Terres de l'Ebre i ERC ha experimentat una pujada des del conflicte provocat per l'aprovació del PHN, un debat que va aprimar molt el PP del territori. Ara el PSC, com a conseqüència del debat sobiranista, també hi està en crisi. Els partits del Sí/Sí al referèndum s'hi han fet majoritaris.

L'estelada oneja a la Torre de la Carrova d'Amposta, al castell de Flix i als carrers de Garcia; el grup d'Ulldecona Pepet i Marieta dedica una cançó a la Via Catalana i l'Assemblea Nacional Catalana (ANC) dóna suport a la manifes-

tació convocada per la Plataforma en Defensa de l'Ebre (PDE) per a aquest 30 de març. Les coses estan canviant ràpidament a les Terres de l'Ebre. Hi ha la impressió d'haver-se tret de sobre epítets despectius com "la Catalunya insòlita" o "la quinta província" i hi ha

la certesa d'haver-ho aconseguit mobilitzant-se. Sobretot amb la reacció popular contra el PHN cap a l'any 2000.

Aquella reacció social va modificar un panorama polític que, ara, amb el debat sobre el procés sobiranista, s'acaba de reconfigurar.

Amb el PHN, el PP, responsable del pla de transvasament, va perdre molts efectius sobre el territori –sobretot regidors–, encara que hi manté la seva presència –especialment al Montsià.

Pel que fa al PSC, el procés sobiranista que va marcar les últimes eleccions va implicar una davallada considerable d'aquest partit, que fins aquell moment s'hi havia mantingut com a clara segona força després de CiU. Ara podria perdre bous i esquelles si no gestiona bé la crisi oberta per la destitució, per part de la direcció, de

l'alcaldesa d'Ulldecona, Núria Ventura, com a primera secretària del PSC a les Terres de l'Ebre.

En el conjunt de les quatre comarques d'aquest territori, a les eleccions al Parlament de Catalunya de 2012, els socialistes van obtenir 9.700 vots, una xifra semblant a l'aconseguida pel PP, però lluny de CiU (29.200) i d'ERC (18.000). Dos anys abans el PSC n'havia tret 15.000. Potser conscient d'aquest fet, Ventura es va arriscar amb un vot diferenciat a la votació del Parlament en la qual es demanava al Congrés la competència que permet convocar referèndums a Catalunya. Ventura ha estat apartada de les seves funcions orgàniques a l'Ebre i el PSC ha deixat el partit en mans d'una gestora nomenada per la direcció. La setmana passada l'alcalde de Flix, Marc Mur, i tot el seu equip de govern van estripar el carnet del PSC.

Si a la resta de Catalunya, el PSC perd vots com a conseqüència del procés, a les Terres de l'Ebre el debat li fa perdre càrrecs institucionals i militants.

Del PHN a la Via Catalana. Manel Alves, membre del secretariat nacional de l'Assemblea Nacional de Catalunya (ANC), i abans secretari de l'ANC al Montsià, opina que, entre el PHN, el procés sobiranista i el nou Pla de Conca, a les Terres de l'Ebre es girarà la truita: "La lluita contra el PHN –diu Alves– va ser una mena de transició a les Terres de l'Ebre i ara s'està produint una altra transició cap a l'independentisme. Molta gent que no ho tenia massa clar, amb la nova agressió cap al riu i al Delta, s'adona que, sense un estat independent, el problema no es resoldrà".

Alves explica per què aquelles mobilitzacions de l'any 1999 i 2000 van ser tan impactants al Montsià, la Terra Alta, la Ribera d'Ebre i el Baix Ebre: "Amb el PHN es va aconseguir que, a les Terres de l'Ebre la gent prengués consciència de societat, que es cregués que forma part del territori. Es va mobilitzar com mai pels seus recursos, pel seu territori. D'aquesta manera es va prendre una consciència de pertànyer a un territori, creure'l seu, estimar-lo i lluitar per defensar-lo. Per això de

vegades es diu que la transició democràtica aquí va arribar amb la mobilització del PHN, perquè aquesta zona, sobretot Tortosa, estava estancada".

Alves opina que la PDE va obrir el camí de l'activisme i la societat civil: "El PHN va vitalitzar moltíssim el moviment associatiu perquè aquí no hi havia tradició associativa com a altres indrets de Catalunya. Aquí no existia fins que va arribar la PDE, que va ser tota una revolució".

Abans de les manifestacions antitransvasament, hi havia una certa consciència de menysteniment de Barcelona, les institucions catala-

nes i, per extensió, de bona part de Catalunya.

En paraules d'Alves "el PHN va servir per trencar complexos i avançar, perquè el fet diferencial nostre i les agressions que ha patit el territori han fet que estiguéssim allunyats del catalanisme. Com si Barcelona fos el catalanisme i si Barcelona ens oblidava, tot el catalanisme ens oblidava", compara.

Manel Alves creu que "la Via Catalana va fer venir molta gent d'arreu del país i això va servir perquè la gent s'adoni que el país també està amb nosaltres, perquè de vegades ha semblat que estàvem oblidats i que només es recordaven de nosaltres a l'hora d'emportar-se'n l'aigua, a l'hora de fer nuclears, centrals tèrmiques i tota mena de projectes agressius amb el medi ambient". Això, diu, "també ha fet créixer l'independentisme".

L'Assemblea Nacional ha signat el document de la Plataforma en Defensa de l'Ebre i li dona suport.

Consciència ebrenca. Al mateix temps, el territori de Terres de l'Ebre es va estructurar mínimament. El novel·lista Andreu Carranza (Ascó, Ribera d'Ebre, 1957) reconeix que "a partir del PHN es va crear una consciència de territori i, fins i tot, va accelerar un reconeixement oficial per part de la Generalitat, amb la creació de la Delegació de les Terres de l'Ebre". Tot i això, pensa

JORDI PLAY

JORDI PLAY

A l'esquerra, la Torre de la Carrova, entre Amposta i Vinallop. A la dreta, a dalt, un mural en una caseta de Vinallop al costat del canal de la Dreta. A sota, una imatge del delta de l'Ebre.

que la consciència de territori funciona només a nivell cultural: “Com a entitat territorial és més compacta a les comarques del sud que no a la Ribera d’Ebre, que continua tenint molts lligams amb el Baix Camp, Reus-Tarragona. El vincle de la Ribera amb Tortosa es va trencar fa moltes dècades, quan es va acabar la navegació per l’Ebre i la línia de ferrocarril ens va unir a una hora de tren amb Reus. Això va crear unes dinàmiques diferents i els vincles amb Tortosa es van diluir. Ara, els últims anys, amb la construcció de l’eix de l’Ebre, la gent de Flix va a Lleida. Sí que tenim uns vincles històrics i culturals amb l’Ebre, sí que es manté una unitat cultural que reivindicuem, i, en l’àmbit literari hi ha la Fira del Llibre Ebrenc i tota una sèrie de moviments culturals que van revifar el 2000. Però per a altres coses, Tortosa queda molt lluny”.

Una altra cosa és el tomb que políticament va provocar el moviment contra el transvasament, segons explica Carranza a EL TEMPS: “A partir del despertar del PHN, aquí va haver-hi una penetració molt important d’ERC –espectacular– i això ha anat *in crescendo*. Ara vas per la carretera i veus estelades pertot arreu. Hi ha un sentiment molt vinculat a l’Assemblea Nacional i a la reivindicació de Catalunya com a país. Això va començar a créixer en el primer PHN i ara ha acabat de quallar, en sintonia amb tot el que es coneix com a Catalunya rural. Ni més ni menys. Aquí el PP està pràcticament esborrat, poquíssima gent defensa la postura de Ciutadans i, a Flix –que havia estat bastió del PSC–,

JORDI PLAY

El nou pont que uneix aquesta població i la de Sant Jaume d’Enveja –per on passarà la manifes-

n’han trencat el carnet l’alcalde, tots els regidors i els 30 militants que hi havia.”

Si bé les dades de les eleccions al Parlament de Catalunya poden fer pensar que el PP s’hi ha mantingut al llarg dels anys, el cert és que la implantació al territori ha patit una forta davallada. Si al Baix Ebre, el 1995, el PP tenia 29 regidors i era la segona força política en vots, amb 8.100, a les municipals del 2011 només va aconseguir 10 regidors i 3.200 vots. En canvi, ERC va passar d’un únic regidor, el 1995, a 35, el 2011.

Amb el PP li passa una cosa semblant a la Terra Alta (17 regidors, el 1995, i 7, el 2011) i s’ensorra totalment a la Ribera d’Ebre, on passà de 10, el 1995, a un de sol, el 2011. Al Montsià, en canvi, el PP hi manté 14 regidors quan el 1995 en tenia 15.

L’economista Germà Bel (Cases d’Alcanar, Montsià, 1963) reconeix la influència del PHN en la davallada del PP, però no en l’augment de l’independentisme: “No hi veig relació directa, entre el PHN i l’augment del sobiranisme o l’independentisme. L’única mesura

JORDI PLAY/ARXIU

JORDI PLAY

JORDI PLAY/ARXIU

D’esquerra a dreta, el novel·lista Andreu Carranza, nascut a Ascó i resident a Flix; Manel Alves, membre del secretariat nacional de l’ANC, a Amposta, i Ger-

tació aquest 30 de març- i els carrers de Deltebre.

per mesurar-ho és una enquesta, però no se n'han fet específicament sobre les Terres de l'Ebre i, a les enquestes normals, aquestes comarques representen molt pocs enquestats per treure conclusions”.

Germà Bel, que va ser militant del PSC, opina que “el PSC de les Terres de l'Ebre no ha estat mai controlat pels nuclis de poder central jeràrquics” i aquest sí que el considera un tret característic de l'Ebre: “L'especificitat de la política ebrenc sempre ha estat que els partits han tingut menys capacitat de fer obeir la seva disciplina”.

mà Bel, nascut a les Cases d'Alcanar (Montsià).

Sobre el cas actual del PSC suggereix una causa: “El PSC de les Terres de l'Ebre, com el de Lleida, Girona o la Catalunya central és un PSC sobiranista, la qual cosa no vol dir que estigui per la independència. El sobiranisme vol dir que algú creu que les decisions sobre Catalunya s'han de prendre a Catalunya, cosa que el PSC havia votat sempre”.

Sobiranistes i independentistes.

CiU continua sent la força política majoritària a les Terres de l'Ebre, tant en vots al Parlament de Catalunya com en nombre de regidors als ajuntaments. El progressiu sobiranisme de CiU ha estat ben paït pels seus militants ebrencs, si es fa cas dels resultats electorals. El novel·lista Andreu Carranza: “El votant ebrenc de CiU ha passat del catalanisme al sobiranisme com un procés natural. El tema de fons més important de CiU ha estat aquesta transformació lenta però *in crescendo* des del catalanisme *light* pujolista, del peix al cove i pragmàtic, al catalanisme directament independentista. Crec que això ha estat general perquè en Pujol va preparar el terreny per arribar a aquest moment en què hi ha una majoria social independentista”.

En aquest context de creixement d'ERC i una CiU plenament sobiranista, el tema de conversa dels ebrencs no és pas el Pla de Conca sinó el referèndum. Això explica Andreu Carranza: “Aquí, en qualsevol poble, el tema del referèndum, el dret a decidir i la reivindicació nacional –digues-li com vulguis– és el que marca l'agenda política de la gent. Tothom amb qui parles demana si es podrà votar o no. Hi ha un sentiment nacionalista que fa esgarriar. Passa aquí, com a tota la Catalunya rural: Lleida, Pirineus, l'Empordà, etc.”.

Manel Alves opina que aquest sentiment encara creixerà: “El nou Pla Hidrològic està servint perquè molts s'adonin que, sense esdevenir un estat independent i sobirà, no podem defensar lo riu independentment; potser no serà aquesta vegada però d'aquí a quinze anys tornarem a ser-hi. Fins que no siguem independents, l'Ebre continuarà sent un cas intern i no un cas internacional que puguem negociar entre dos països amb igualtat de condicions. Molta gent està prenent consciència d'això i molts antitransvasistes ho estan contemplant com una via per resoldre aquest conflicte”.